

BEREISHIS: A STUDY OF TEXT, TRADITION & THEOLOGY

CREATION: TAKE 2

בכור שור (בראשית ב:ד)

לפי שבתחילה קיצר במקצת הדברים, עתה חוזר ומפרש איך נעשו.

ספורנו (בראשית ב:ד)

אלה הצמחים ובעלי חיים שאמרנו היו תולדות השמים והארץ "בכוח", שנמצא בהם משעה שנבראו, כי מאז נמצאו בהם כוחות פועלות ומתפועלות להויות ההווים ונפסדים... אמנם יצאו לפועל – ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים, ביום שסידר הנהגת הארץ ותולדותיה מן השמים ועל סדר מתמיד, וזה אחר ששת ימי בראשית

רד"ק (בראשית ב:ד)

אלה שזכר בששת ימי בראשית הם תולדות שמים וארץ, אע"פ שהא-ל עשה הכל כמו שאמר, ויברא, ויעש, הוא עשה אבל ע"י אמצעים והם השמים והארץ

חזקוני (בראשית ב:ד)

ביום עשות, בעת שנעשו שמים וארץ בתחלה, אלא הן התולדות שעשה אח"כ כל א' וא' בזמנן

רמב"ן (בראשית ב:ד)

יספר תולדות השמים והארץ במטר ובצמיחה כאשר נבראו ונעשו כתקונם, כי השמים יתנו טלם ומטרם, והארץ תתן יבולה, והם קיום כל חי:

גמ' מנחות (כט:)

אלו שני עולמות שברא הקב"ה, אחד בה"י ואחד ביו"ד, ואיני יודע אם העולם הבא ביו"ד והעולם הזה בה"י, אם העולם הזה ביו"ד והעולם הבא בה"י, כשהוא אומר: +בראשית ב'+ אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם אלא בה"י בראם, [הוא אומר: העולם הזה בה"י, והעולם הבא ביו"ד]. ומפני מה נברא העולם הזה בה"י? מפני שדומה לאכסדרה, שכל הרוצה לצאת יצא; ומ"ט תליא כרעיה? דאי הדר בתשובה מעיילי ליה.

בראשית רבה (פרשה יב:ט)

אמר רבי יהושע בן קרחה בהבראם באברהם בזכותו של אברהם,

בראשית רבה (פרשה יב:י)

בהבראם ר' אבהו בשם ר' יוחנן אמר בהבראם בה' בראם ומה ה' זה, כל האותיות תופסין את הלשון וזה אינו תופס את הלשון כך לא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו אלא שם /תהלים/ לג) בדבר ה' וכבר שמים נעשו,

חזקוני (בראשית ב:ד)

ביום עשות ה' אלוקים, עכשיו כשנבנו שמים וארץ וכל תולדותיהן במילואם הזכיר עליהם שם שם המיוחד משום דברוב עם הדרת מלך (משלי יד יח)

רד"ק (בראשית ב:ה)

עתה פרט במעשה בראשית מה שלא זכר, ומה שקרה לו לאדם ביום שנברא, בקצת נבראי יום שלישי ויום ששי הנמצאים עמו ביבשה, ולפי שעתיד לזכור ענין עץ החיים ועץ הדעת שהם מכלל הצמחים, סיפר תחילה איך היתה הצמיחה

העמק דבר (בראשית ב:ה)

יש בזה המאמר עוד כונה עמוקה. דשיח משמעו תפלה קבועה המכונה עוד "עבודה שבלב". וכדאיתא במס' ע"ז (ד"ח) אין שיח אלא תפלה כמ"ש "ויצא יצחק לשוח בשדה" . . . והענין דמראש הבריאה קבע הקב"ה שיהיה עסק פרנסה שבא בהליכת עולם מעורב בהשגחה עליונה מגיע ע"י מפגיע של עבודה. היינו או קרבנות . . . או תפלה בכל מקום. ומשו"ה נקראו אלא סתם עבודה יותר משארי מצות שבתורה שהם ג"כ עבודת ה' . . . [ד]קרבנות או תפלה עיקרם באים לפרנסה